Európsky ombudsman

Preklad tejto stránky bol vytvorený strojovým prekladom [Prepojenie]. *Strojové preklady môžu obsahovať chyby, ktoré môžu znižovať ich zrozumiteľnosť a presnosť. Ombudsman nenesie žiadnu zodpovednosť za prípadné nezrovnalosti. Ak potrebujete najaktuálnejšie informácie a chcete mať právnu istotu, pozrite si zdrojovú verziu, ktorá sa nachádza na uvedenom odkaze angličtina. Ak potrebujete viac informácií, prečítajte si dokument o našej* jazykovej politike a politike prekladu [Prepojenie].

Odporúčanie o tom, ako Európska komisia vybavila žiadosť o prístup verejnosti k dokumentom týkajúcim sa kvality ochranných rúšok distribuovaných počas pandémie ochorenia COVID-19 (vec 790/2021/MIG)

Odporúčanie
Prípad 790/2021/MIG - **Otvorené dňa** 30/04/2021 - **Odporúčanie týkajúce sa** 05/11/2021 - **Rozhodnutie z dňa** 25/05/2022 - **Príslušné inštitúcie** Európska komisia (Zistený nesprávny úradný postup) | Európska komisia (Odporúčanie schválené inštitúciou) |

Sťažovateľ požiadal o prístup verejnosti k dokumentom týkajúcim sa 1,5 milióna ochranných rúšok, ktoré Komisia zakúpila v počiatočnom štádiu pandémie ochorenia COVID-19 a ktoré nespĺňali požadovanú normu kvality. Komisia identifikovala celkovo 134 dokumentov a napriek tomu, že poskytnutie konečnej odpovede sťažovateľovi trvalo desať mesiacov, poskytla verejnosti široký prístup. Sťažovateľ spochybnil odmietnutie Komisie poskytnúť prístup (k častiam) 12 dokumentov a konkrétne jej odvolanie sa na potrebu chrániť obchodné záujmy dotknutého výrobcu.

Ombudsmanka konštatovala, že predmetné informácie nemožno odôvodnene považovať za obchodne citlivé v zmysle pravidiel EÚ o prístupe verejnosti k dokumentom. Okrem toho poukázala na to, že aj keby sa pripustilo, že Komisia sa môže odôvodnene odvolávať na výnimku z dôvodu ochrany obchodných záujmov, predmetné informácie sa týkajú výrobkov, ktoré EÚ nakúpila s použitím peňazí daňových poplatníkov na ochranu verejného zdravia počas najvážnejšej celosvetovej zdravotnej krízy za viac ako storočie. Vzhľadom na problémy so zakúpenými rúškami sa ombudsmanka domnieva, že existuje veľký záujem verejnosti na informácii o tom, aké kroky sa podnikli na zabezpečenie toho, aby sa do obehu nedostali a nepoužívali žiadne chybné rúška.

Ombudsmanka preto dospela k názoru, že odmietnutie prístupu verejnosti zo strany Komisie v tomto prípade predstavuje nesprávny úradný postup. Odporúčala, aby Komisia prehodnotila svoje stanovisko a poskytla výrazne vyšší, ak nie úplný prístup k predmetným dokumentom.

Vyhotovené v súlade s článkom 4 ods. 1 Štatútu európskeho ombudsmana [1]

Okolnosti podania sťažnosti

1. Európska komisia na jar 2020 s cieľom pomôcť riešiť pandémiu COVID-19 nakúpila desať miliónov lekárskych rúšok prostredníctvom nástroja núdzovej podpory [2] . Lekárske rúška sa mali distribuovať zdravotníckym pracovníkom v 17 zúčastnených členských štátoch a v Spojenom kráľovstve.

2. Po tom, ako Komisia zaslala zúčastneným krajinám prvú sériu 1,5 milióna rúšok, niektoré vnútroštátne orgány vyjadrili obavy týkajúce sa kvality rúšok, pričom uviedli, že nespĺňajú požadovanú normu. Komisia následne pozastavila dodávanie rúšok, pričom uviedla, že sa zaoberá touto záležitosťou. [3] Komisia tiež uviedla, že pri nákupe rúšok dodržiavala všetky kontrolné opatrenia a overila, že sú použiteľné. Nakoniec sa ukázalo, že masky boli nekvalitné a obchodník súhlasil so zmierňujúcimi opatreniami.

3. V júni 2020 sťažovateľ, novinár, požiadal [4] Komisiu , aby poskytla verejnosti prístup k

„e-maily vrátane príloh medzi Komisiou a členskými štátmi o preprave lekárskych rúšok doručených do 17 členských štátov a Spojeného kráľovstva na ochranu zdravotníckych pracovníkov pred koronavírusom ako súčasť nástroja núdzovej podpory.“

4. Komisia identifikovala 134 dokumentov. Poskytla úplný prístup k trom dokumentom, čiastočný prístup k 95 dokumentom a zamietla prístup k 36 dokumentom v celom rozsahu. Pri odmietnutí prístupu sa Komisia opierala o niekoľko výnimiek stanovených v pravidlách EÚ o prístupe verejnosti k dokumentom vrátane potreby chrániť obchodné záujmy [5] .

5. V novembri 2020 sťažovateľ požiadal Komisiu, aby preskúmala svoje rozhodnutie o zamietnutí prístupu (prostredníctvom „potvrdenej žiadosti“).

6. Komisia následne sťažovateľovi poskytla širší prístup. Tvrdila však, že prístup k viacerým dokumentom (častiam) sa musí zamietnuť s cieľom chrániť verejný záujem, pokiaľ ide o verejnú bezpečnosť [6] , a chrániť osobné údaje [7] . Komisia tiež zamietla prístup k trom dokumentom v celom rozsahu a k častiam deviatich dokumentov na základe potreby chrániť obchodné záujmy dotknutého výrobcu. V tejto súvislosti Komisia konštatovala, že neexistuje verejný záujem, ktorý by mohol prevážiť potrebu chrániť tieto obchodné záujmy.

7. Sťažovateľ bol nespokojný s výsledkom v súvislosti s týmito dvanástimi dokumentmi a v apríli 2021 sa obrátil na ombudsmanku.

Vyšetrovanie

8. Ombudsman začal vyšetrovanie sťažnosti, že Komisia nesprávne odmietla prístup verejnosti k dvanástim dokumentom na základe potreby chrániť obchodné záujmy.

9. V priebehu vyšetrovania vyšetrovací tím ombudsmana skontroloval sporné dokumenty a usporiadal stretnutie so zástupcami Komisie. Vyšetrovací tím potom vypracoval správu o stretnutí, ktorú poskytol sťažovateľovi, a následne dostal pripomienky sťažovateľa k tejto správe.

Predložené argumenty

Vo fáze preskúmania

10. Sťažovateľ sa pýtal, ako v prípade, že by dodanie rúšok nízkej kvality bolo neúmyselné a aby zmierňujúca reakcia bola primeraná, zverejnenie dokumentov by ohrozilo obchodné záujmy výrobcu.

11. Ak by na druhej strane došlo k zlému úmyslu, sťažovateľ tvrdil, že existuje prevažujúci verejný záujem poznať totožnosť výrobcu s cieľom zabrániť podobným nehodám v budúcnosti.

12. Sťažovateľ sa tiež domnieval, že existuje prevažujúci verejný záujem vedieť, prečo sa masky pôvodne považovali za rúška v súlade s príslušnou normou a aké opatrenia boli prijaté.

13. Komisia uviedla, že tri nezverejnené dokumenty obsahujú informácie týkajúce sa identifikovaného výrobcu vrátane kontrolných skúšok, správ o kontrole kvality a ďalších citlivých obchodných informácií. Upravené časti zostávajúcich dokumentov obsahujú aj podrobnosti o zhode rúšok s príslušnými normami, zmierňujúce opatrenia navrhované výrobcom a obchodné vzťahy výrobcu s inými subjektmi.

14. Komisia usúdila, že zverejnenie podrobných informácií o otázkach kvality, ktoré majú vplyv na masky alebo navrhované zmierňujúce opatrenia, by sa mohlo použiť na poškodenie dobrého mena výrobcu. To by ovplyvnilo postavenie výrobcu na trhu, čím by sa oslabil jeho obchodný záujem.

15. Pokiaľ ide o možný prevažujúci verejný záujem, Komisia uviedla, že sťažovateľ nepreukázal, ako by zverejnenie dokumentov prispelo k ochrane verejného záujmu.

Pred ombudsmanom

16. Na stretnutí s vyšetrovacím tímom Komisia uviedla, že dokumenty obsahujú aj informácie o rokovaniach so zúčastnenými spoločnosťami o zmierňujúcich opatreniach. Zverejnenie týchto informácií by narušilo obchodné vzťahy týchto subjektov.

17. Komisia tvrdila, že neexistuje prevažujúci verejný záujem na zverejnení. Uviedla, že zmluvné pravidlá, ktorými sa riadi nákup rúšok, sú takej povahy, aby chránili verejný záujem v prípade nedodržania zmluvných záväzkov.

18. Pokiaľ ide o všeobecne vysokú úroveň transparentnosti, ktorú Komisia v konečnom dôsledku poskytla v rámci rokovaní o vakcínach s farmaceutickými spoločnosťami, Komisia uviedla, že v tomto prípade zúčastnené spoločnosti nedali svoj súhlas so zverejnením žiadnych informácií. Komisia dodala, že nemá priamu zmluvu s výrobcom rúšok, a preto s ňou nekonzultovala o žiadosti sťažovateľa o prístup. Konzultovala iba s distribútorom, ktorý neodpovedal.

19. Navrhovateľ vo svojich pripomienkach k správe zo stretnutia tvrdil, že Komisia sa nemohla spoliehať na potrebu chrániť obchodné záujmy, keďže ani distribútor, ani výrobca rúšok nenamietali proti zverejneniu.

20. Sťažovateľ tvrdil, že existuje prevažujúci verejný záujem na *„pochopení, prečo boli chybné rúška pôvodne schválené a či boli masky chybné v dôsledku zlomyseľnosti alebo nehody".*

Posúdenie ombudsmana, ktoré viedlo k odporúčaniu

21. Zatiaľ čo Komisia trvala celkovo desať mesiacov na odpoveď na žiadosť sťažovateľa o prístup, ombudsmanka uznáva, že žiadosť sa týkala jednej z najrušnejších častí Komisie v tom čase, konkrétne GR SANTE. Ombudsman ďalej konštatuje, že žiadosť sa týkala značného počtu dokumentov a že bol poskytnutý rozsiahly prístup. V prejednávanej veci ide o dvanásť dokumentov.

22. Vyšetrovací tím ombudsmana skontroloval dokumenty. Zahŕňajú okrem iného informácie o kontrole kvality rúšok, o ich zhode s príslušnými normami, o zmierňujúcich opatreniach navrhnutých výrobcom a o obchodných vzťahoch výrobcu s inými subjektmi.

23. Inštitúcie EÚ sa nemôžu spoliehať na potrebu chrániť obchodné záujmy len preto, že informácie sa týkajú spoločnosti a jej obchodných vzťahov. Výnimka obsiahnutá v pravidlách prístupu verejnosti slúži na ochranu *citlivých* obchodných informácií, t. j. informácií, ktoré by v prípade zverejnenia narušili oprávnené obchodné záujmy dotknutej spoločnosti, ako sú informácie týkajúce sa jej obchodnej stratégie alebo jej odborných znalostí. [8] Pri uplatnení tejto výnimky musia inštitúcie EÚ vysvetliť, ako by zverejnenie mohlo *konkrétne a skutočne* ohroziť dotknuté oprávnené obchodné záujmy. Okrem toho musí byť riziko vzniku podozrivej škody *primerane predvídateľné, a nie čisto hypotetické* . [9]

24. V tomto prípade Komisia tvrdila, že zverejnenie zadržaných informácií by narušilo obchodné záujmy výrobcu, pretože by sa mohlo použiť na poškodenie jeho dobrého mena, a tým ohrozilo jeho postavenie na trhu. Ombudsman to nepovažuje za dostatočné na preukázanie existencie legitímneho a skutočného rizika, ako sa vyžaduje v pravidlách EÚ o prístupe verejnosti k

dokumentom a v súvisiacej judikatúre.

25. Verejnosť si je už vedomá najmä toho, že pri prvej sérii 1,5 milióna rúšok sa vyskytli problémy s kvalitou [10] Hoci by sa tieto informácie mohli potenciálne použiť na poškodenie dobrého mena príslušného výrobcu, nie je jasné, ako by sa na tento účel mohli použiť upravené informácie, najmä o konkrétnych zmierňujúcich opatreniach. Takéto riziko by sa mohlo prejaviť, ak sa neprijali žiadne zmierňujúce opatrenia alebo ak by opatrenia navrhnuté výrobcom boli vnímané ako nevhodné alebo neprimerané. Ombudsman sa však domnieva, že ak by boli zverejnené podrobnosti o opatreniach, je nepravdepodobné, že by verejnosť zaujala takýto názor.

26. Ombudsmanovi navyše nie je jasné, že spoločnosť, ktorá dodáva chybné výrobky, má legitímne tvrdenie, že druhá zmluvná strana, v tomto prípade Komisia, musí toto tajomstvo zachovať.

27. Ombudsman sa preto domnieva, že Komisia nebola oprávnená odmietnuť prístup na základe potreby chrániť oprávnené obchodné záujmy.

28. Aj keby sa pripustilo, že Komisia by sa mohla odôvodnene odvolávať na oslobodenie od dane na ochranu obchodných záujmov, treba poznamenať, že toto oslobodenie môže byť prekonané verejným záujmom, ktorý sa považuje za dôležitejší.

29. Ombudsmanka sa domnieva, že spoločnosti, ktoré priamo alebo nepriamo obchodujú s administratívou EÚ, by mali očakávať, že určité informácie sa sprístupnia verejnosti. To zahŕňa ich totožnosť a v prípade, že sa vyskytnú problémy, informácie o týchto problémoch a súvisiace opatrenia na ich riešenie.

30. V prejednávanej veci sa predmetné informácie týkajú výrobkov, ktoré EÚ kúpila za použitia peňazí daňových poplatníkov na ochranu verejného zdravia počas najzávažnejšej celosvetovej zdravotnej krízy za viac ako storočie. Vzhľadom na to, že sa vyskytli problémy so zakúpenými rúškami, ombudsman sa domnieva, že existuje silný záujem verejnosti vedieť, aké kroky sa podnikli na zabezpečenie toho, aby sa do obehu a nepoužívali žiadne chybné rúška.

31. Vzhľadom na uvedené sa ombudsman domnieva, že odmietnutie Komisie poskytnúť verejnosti úplný prístup k dvanástim sporným dokumentom predstavuje nesprávny úradný postup. Z tohto dôvodu uvádza príslušné odporúčanie nižšie.

Odporúčanie

Na základe vyšetrovania tejto sťažnosti ombudsman predkladá Komisii toto odporúčanie:

Komisia by mala prehodnotiť svoje rozhodnutie odmietnuť prístup verejnosti k (častiam) dvanástich sporných dokumentov na základe potreby chrániť obchodné záujmy výrobcu s cieľom umožniť sťažovateľovi výrazne, ak nie úplný, prístup k týmto dokumentom.

Komisia a sťažovateľ budú o tomto odporúčaní informovaní. V súlade s článkom 4 ods. 2 štatútu európskeho ombudsmana Komisia zašle podrobné stanovisko do 7. februára 2022.

Emily O'Reilly europska ombudsmanka

Štrasburg 5. 2021

[1] K dispozícii na adrese: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.253.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3 [Prepojenie]

[2] Informácie o nástroji núdzovej podpory nájdete na webovej stránke: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/emergency-support-instrument_en [Prepojenie].

[3] Pozri online tlačové brífing Komisie: https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-190210 [Prepojenie].

[4] Podľa nariadenia č. 1049/2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32001R1049 [Prepojenie].

[5] V súlade s článkom 4 ods. 2 prvou zarážkou nariadenia č. 1049/2001.

[6] V súlade s článkom 4 ods. 1 písm. a) prvou zarážkou nariadenia č. 1049/2001.

[7] V súlade s článkom 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1049/2001.

[8] Pozri napríklad rozsudok Všeobecného súdu zo 7. februára 2018, *PTC Therapeutics International/EMA* , T-718/15:

https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=199044&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d [Prepojenie].

[9] Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora zo 4. septembra 2018, *Cl* ientEarth / *Komisia* , C-57/16 P: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=205322&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&d [Prepojenie], bod 51.

[10] Pozri napríklad https://euobserver.com/coronavirus/148374 [Prepojenie].